

Nr 44.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 15 juni 1934 (nr 300) om sparbankernas säkerhetskassa; given Stockholms slott den 9 februari 1940.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 15 juni 1934 (nr 300) om sparbankernas säkerhetskassa.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Förslag

till

Lag**angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 15 juni 1934 (nr 300)
om sparbankernas säkerhetskassa.**

Härigenom förordnas, att 6 § lagen den 15 juni 1934 om sparbankernas säkerhetskassa skall erhålla följande ändrade lydelse:

6 §.

Kassans styrelse må, efter prövning i varje särskilt fall och på villkor som styrelsen äger bestämma, med anlitande av kassans medel lämna dels bistånd åt sparbank, vars fonder i följd av inträffade förluster nedgått under det i förhållande till sparbankens inlåning enligt gällande lag erforderliga beloppet, ävensom åt sparbank, som eljest på grund av inträffade eller väntade förluster råkat i eller kan befaras råka i svårigheter, dels ock, i den utsträckning så finnes skäligt, gottgörelse åt insättare i sparbank, som trätt i likvidation eller försatts i konkurs.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 januari 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, *fråga om ändring av lagen om sparbankernas säkerhetskassa* samt anför därvid följande:

Jämlikt lagen den 15 juni 1934 (nr 300) om sparbankernas säkerhetskassa, vilken lag trädde i kraft den 1 januari 1935, skall för sparbankerna i riket finnas en gemensam fond, *sparbankernas säkerhetskassa*, med uppgift att i enlighet med i nämnda lag givna bestämmelser trygga sparbankernas verksamhet och insättarnas rätt.

Så länge säkerhetskassans behållning icke uppgår till 10 miljoner kronor åligger det som regel varje sparbank att årligen såsom bidrag till kassan erlægga ett belopp motsvarande $\frac{2}{100}$ procent av de medel, som sparbanken vid utgången av nästföregående kalenderår förvaltade. När behållningen stigit till 20 miljoner kronor, skall hälften av den behållna avkastningen årligen utdelas till sparbankerna efter förhållandet mellan de bidrag varje sparbank sammanlagt inbetalat till kassan. Uppgår behållningen till ett belopp motsvarande en procent av de medel, som sparbankerna vid utgången av nästföregående kalenderår sammanlagt förvaltade, skall hela avkastningen efter samma grund utdelas. I övrigt äger sparbank, så länge kassan består, ej göra gällande någon rätt till kassans tillgångar.

Kassan förvaltas av en styrelse av fem ledamöter. Av dessa utses en, tillika ordförande, av Konungen samt de övriga av sparbankerna i den ordning Konungen bestämmer. Enligt kungörelse den 2 november 1934 (nr 515) med tillämpningsföreskrifter till omförmälda lag skola de fyra sistnämnda styrelseledamöterna tillsvidare utses av Svenska sparbanksföreningen. För granskning av styrelsens förvaltning och kassans räkenskaper utses årligen två revisorer, den ene av Kungl. Maj:t och den andre av Svenska sparbanksföreningen. Revisorerna hava att efter verkställd granskning avgiva berättelse däröver till sparbanksinspektionen. Inspektionen, som även själv må företaga erforderlig granskning, har att till Konungen

avgiva utlåtande över revisorernas berättelse. Om ansvarsfrihet för styrelsen beslutar Konungen.

I fråga om kassans verksamhet gäller enligt 6 § berörda lag, att kassans styrelse må, efter prövning i varje särskilt fall och på villkor som styrelsen äger bestämma, av kassans medel bevilja dels tillskott till säkerhetsfond åt sparbank, vars fonder i följd av inträffade förluster nedgått under det i förhållande till sparbankens inlåning enligt gällande lag erforderliga beloppet, dels ock, i den utsträckning så finnes skäligt, gottgörelse åt insättare i sparbank, som trätt i likvidation eller försatts i konkurs.

Enligt ännu icke fastställd balans per den 31 december 1939 uppgick säkerhetskassans behållning till i runt tal 4,084,000 kronor. De medel, som sparbankerna vid utgången av år 1938 sammanlagt förvaltade, utgjorde enligt en inom sparbanksinspektionen verkställd preliminär beräkning 4,064,500,000 kronor. Någon större förändring torde sistnämnda summa icke ha undergått under år 1939. Kassans behållning skulle sålunda den 31 december 1939 ha utgjort omkring en promille av de av sparbankerna förvaltade medlen.

Med skrivelse till Kungl. Maj:t den 14 december 1938 har *styrelsen för sparbankernas säkerhetskassa* överlämnat en den 14 oktober 1938 dagtecknad, av sparbanksinspektören O. Edsman upprättad promemoria angående ifrågasatt ändring av 6 § förutnämnda lag. I promemorian anföres i huvudsak följande:

Enligt gällande bestämmelser kunde bidrag till säkerhetsfond från säkerhetskassan lämnas blott åt sparbank, vars fonder i följd av inträffade förluster nedgått under det i förhållande till sparbankens inlåning enligt gällande lag erforderliga beloppet. Det syntes vara mindre lämpligt, att hjälp skulle kunna lämnas först då förluster konstaterats och nått en sådan omfattning att sparbankens fonder nedgått under lagens minimifordringar. Ur åtskilliga synpunkter syntes det vara skäligt, att redan förluster, som icke vore av denna storleksordning, ävensom likviditetssvårigheter o. dyl., som farhågor för förluster skulle kunna föranleda, skulle berättiga kassan att lämna stöd. Härigenom skulle sannolikt understundom det lämnade stödet i ej oväsentlig grad förbilligas, varjämte det måste vara till fördel för sparbank att hjälpen erhöles, innan soliditeten i så hög grad försämrats, att tvångslikvidation kunde bli aktuell.

Det stöd, som säkerhetskassan kunde giva åt sparbank, som icke trätt i likvidation eller försatts i konkurs, inskränkte sig till formen av tillskott till säkerhetsfond. Stödverksamheten kunde måhända i vissa fall med fördel utövas i andra former, exempelvis genom att kassan för avveckling övertog engagemang från sparbank eller på annat sätt förbättrade sparbanks ställning. Därest förutsättningarna för kassans ingripande skulle utökas på sätt nyss föreslagits, syntes en utvidgning av de former, vari hjälp skulle kunna lämnas, vara ofrånkomlig.

Då det syntes vara mindre lämpligt, att i lagtexten angiva de närmare omständigheter, som borde vara för handen för att kassan skulle vara berättigad att besluta om hjälp, eller hur hjälpen i ett visst fall skulle lämnas, syntes det vara att föredraga att i detta avseende lämna kassans styrelse fria händer. Det syntes icke vara förenat med risk att förfara på detta sätt.

Redan enligt gällande lag hade kassans styrelse stor handlingsfrihet, då det i ett visst fall gällde att avgöra, huruvida bidrag skulle utgå eller ej.

Det förutsattes som ostridigt, att kassan icke hade till syfte att lämna bidrag till fondökning, som erfordrades på grund av sparbanks expansion, eller att möjliggöra för sparbank att i förlitande på kassans hjälp underlåta att i tillbörlig omfattning själv sörja för sin likviditet utan att kassan endast skulle äga att bidra till hjälp vid inträffade förluster eller oförutsedda svårigheter av annan art.

I anslutning till vad sålunda anförts har i promemorian föreslagits, att 6 § lagen om sparbankernas säkerhetskassa måtte erhålla följande ändrade lydelse:

Kassans styrelse må, efter prövning i varje särskilt fall och på villkor som styrelsen äger bestämma, *med anlitande av kassans medel lämna dels bistånd* åt sparbank, vars fonder i följd av inträffade förluster nedgått under det i förhållande till sparbankens inlåning enligt gällande lag erforderliga beloppet, *ävensom åt sparbank, som eljest på grund av inträffade eller väntade förluster råkat i eller kan befaras råka i svårigheter*, dels ock, i den utsträckning så finnes skäligt, gottgörelse åt insättare i sparbank, som trätt i likvidation eller försatts i konkurs.

För egen del har styrelsen för säkerhetskassan uttalat, att ett genomförande av det i promemorian framlagda förslaget skulle fylla ett på erfarenhet grundat behov.

Över framställningen har *sparbanksinspektionen*, efter remiss, den 23 december 1939 avgivit utlåtande, vari det i promemorian framlagda förslaget tillstyrkts.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen, kan bistånd från spar-^{Departements-}bankernas säkerhetskassa för närvarande lämnas i två olika former. Dels kan kassan genom tillskott till säkerhetsfond stödja sparbank, då dess fonder till följd av inträffade förluster nedgått under lagstadgat minimum, och dels kan gottgörelse av kassans medel direkt beredas insättare i sparbank, som trätt i likvidation eller försatts i konkurs. Från sparbankshåll framkom under förarbetena till lagstiftningen ett yrkande, att endast den sistnämnda arten av bistånd borde ifrågakomma. I den proposition, nr 54, varmed förslag till lag i ämnet förelades 1934 års riksdag, avvisades detta yrkande med den motiveringen, att insättarnas intressen i många fall otvivelaktigt bleve bäst tillgodosedda genom att vederbörande sparbank sattes i stånd att övervinna en tillfällig kris för att därefter i lugn få fortsätta sin rörelse. Det framhölls även, att hjälpen åt sparbank hade den fördelen, att därigenom bevarades utsikten för kassan att i sinom tid återfå utlagda belopp.

För att kassan skall kunna på ett tillfredsställande sätt fylla sitt ändamål synes det vara av vikt, att dess hjälpverksamhet icke bindes vid alltför snäva former. Det nu föreliggande förslaget åsyftar att bereda möjlighet till ingripande från kassans sida på ett tidigare stadium än som med nuvarande bestämmelser kan ske. Det torde ligga i sakens natur, att en stödaktion till

förmån för en sparbank ofta kan leda till det bästa resultatet och samtidigt ställa de minsta kraven på säkerhetskassan, därest den kommer till stånd redan innan sparbankens solvens eller likviditet i mera avsevärd mån rubbats. Förslaget synes därför värt beaktande. Den utsträckta handlingsfrihet för kassans styrelse, som förslagets genomförande skulle innebära, lär med hänsyn till ordningen för utseende av kassans styrelse och revisorer samt för beviljande av ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter icke behöva ingiva några betänkligheter.

I händelse av bifall till förslaget torde en mindre jämkning erfordras i 4 § kungörelsen den 2 november 1934 (nr 515) med tillämpningsföreskrifter till lagen om sparbankernas säkerhetskassa. Till denna fråga torde jag senare få återkomma.

Departementschefen hemställer härefter, att lagrådets utlåtande över upp- rättat förslag till *lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 15 juni 1934 (nr 300) om sparbankernas säkerhetskassa*, av den lydelse bilaga¹ vid detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Lennart Hammarskiöld.

¹ Denna bilaga, vilken är lika lydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här utslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 3 februari 1940.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden EKLUND,
LAWSKI,
VON STEYERN,
regeringsrådet HJÄRNE.

Enligt lagrådet den 31 januari 1940 tillhandakommet utdrag av protokoll över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 19 januari 1940, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 15 juni 1934 (nr 300) om sparbankernas säkerhetskassa.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av hovrättsassessorn Hjalmar Nordfelt.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:
G. Lindencrona.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 februari 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, lagrådets den 3 februari 1940 avgivna utlåtande över det den 19 januari 1940 till lagrådet remitterade förslaget till lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 15 juni 1934 (nr 300) om sparbankernas säkerhetskassa, därvid föredraganden hemställer, att förslaget, som av lagrådet lämnats utan erinran, måtte jämlikt § 87 rege-
ringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Per Eldin.